

Vecsés CA12** Furioso-62 szellő, Furioso-39 Széplány(Hajtó: Sági József, tenyésztő Domokos Gábor)
Fotó: dr. Berényi Adrienn

Tovább az úton!

Tradíció, megbízhatóság, minőség:

FURIOSO-NORTH STAR

ÍRTA HALAS ENDRE

A fajtatenyésztő egyesületek többsége, közte a mienk is, 1989-ben alakult meg.

25 év nagy idő, nemcsak egy ember, egy egyesület esetében, de számottevő egy 150 éves lófajtánál is. Nemcsak illik, de érdemes is végiggondolni, hogy volt, hogy van, és hogyan lesz. Amit írok, az nem egy teljes leltár, hanem szemezgetés szubjektív emlékekkel és objektív tényekkel – majd igyekszem szétválogatható lenni.

Amikor az addig a nagyrészt katonai szervezetségű „Ménieskar”-utód Országos Lótenyésztési Felügyelőség több lépcsős felbomlása, átszervezése a fajták tenyésztését viszonylag önálló keretek közé sorolta, akkor a megalkuló fajtatenyésztő egyesületek irányítása is az ott meglévő szakemberegárdára alapozódott. (Egyébként kire másra?)

A mi egyesületünk vezetője Csónaki József lett, nagy tudású, tapasztalatú és tekintélyű lótenyésztési főfelügyelő. Engem mint a Nagycenki Méntelep dolgozóját – civilben akkor már kancatulajdonost – ő léptetett be, én nem az alapítás, „csak” 1990 óta vagyok tag.

A kilencvenes évek elején megjelent Méneskönyvünk képet ad az akkori átrendezésekről, a törzstenyészetek nagy részének főlomlásáról, a kancaállomány új tulajdonoshoz kerüléséről, rosszabb esetben eltűnéséről. Eb-

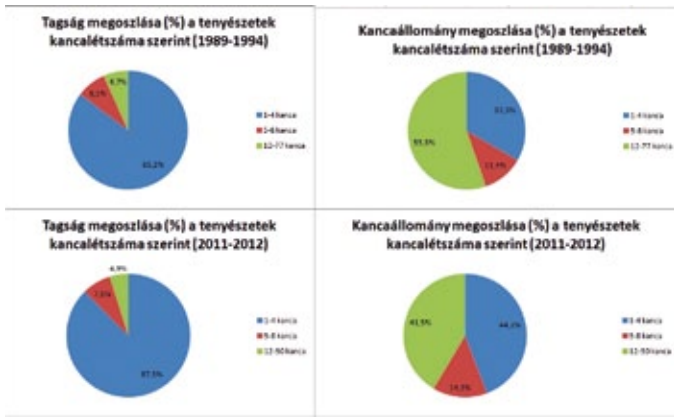
ben az időszakban a durván 650 egyesületi nyilvántartásban lévő kanca harmada volt kimondottan kistenyésztő tulajdonában – ez a tagság 85%-a. Mára ez az arány érdemben nem változott, azonban a tulajdonukban lévő kancák az összlétszám már 44%-át teszik ki. Az ún. nagy tenyészetek állománya csökkent.

Amíg kezdetben ez a csoport adta a többséget, addig ma a kis- és a közepes tenyésztők kancái. A Méneskönyvünkben jelenleg hatszáz fölötti kanca szerepel, a fajtajellel ellátott csikók száma évi 120-130 körül látszik stabilizálódni.

Ménutánpótlás: a nagy, állami/szövetkezeti törzstenyé-

4550 Nagycenk North Star-50 Legenda (lovasa Halasi Csilla) Fotó: Kontli Iászló

Egyesületi statisztika a tenyészetek és tagság megoszlásáról.

szetekben a főváslárló bizottság nagyszámú, összehasonlítható csikóból állami pénzen vásárolt, kiképzett, vizsgáztatott és rendelkezésre bocsátott fedezőmének helyére úgy léptetni magánméneket, hogy ez sem minőségben, sem vonal-továbbvitelben ne okozzon problémát – hát vehetünk egy nagy levegőt...

Egy kistenyésztő (pl. én) hajlandó lehet arra, hogy egy neki megtetsző, szíve csücske ménnek a saját kancájából született csődöröcsikóját utánpótlásra szánva fölnevelje. (Egy könyvből láttam, olvastam: North Star „A” XIX szép volt, jó volt, kora legjobb díjlova, megvették a hollandok – vajon mi lett aztán vele? Az unokája volt Legény, Kövy András válogatott díjlova. Annak az unokája meg az én minden lovam, és nevelgetem a csikóját. Nem azért, mert egy csoda, hanem mer szeretem. Arra azonban csak egy

több-/sokkancás tenyésztőt lehet (kell valahogy!) rávenni, hogy a hagyományos vonalak beszűkülését elkerülendő egy visszazorulóban lévő genetikájú, de egyébként valószínűleg nagyobb szelekciós nyomást igénylő párosítási sorozatba belemenjen.

A kanca-teljesítményvizsga a törzstenyészetek kötelező feladata volt, ezt a lehetőségek szerint egyesületi keretek között igyekeztünk továbbvinni (Pusztaberény, Vál, Orosháza, Hódmezővásárhely stb.). Azonban ezek a résztvevők szempontjából esetlegesek. Kötelezővé, de még elvárttá tenni sem lehet: a tagtársnak nincs pénze, lovasa, kedve, esetleg egyik sem. Azért nem teszünk le róla, de az állomány szintű használati-érték adatgyűjtését már megkezdjük (kb. 290 kancáról van eddig adat), ez talán hasznos kiegészítés lehet.

A mai „lóhasználat” legjobb

Hand North Star-89 Mambó, Állattenyésztési Napok, Hódmezővásárhely 2014. Fotó: Novotni Péter

ban reflektorfényben lévő szelethe a versenysport, ahol azonban lovaink megjelenése nemcsak a képességektől, hanem a dolgok kedvező összeállításától is függ. Van kistenyésztő, akinek kanca/lánya, kettesfogata eredményesen versenyez. Nagy örömmel gratulálunk, de érdemben nem tudunk beszállni a szponzorálásba. A sportoló lovak szerény támogatásán túl az elért eredmények követése, teljesítmény-elismerése, tenyészérték-beszámítása viszont elengedhetetlen.

A pedig, hogy a negyed százból ki mire emlékszik, jóra, rosszra, nagyon esetleges.

A nagy lovas találkozóról kiragadott személyes élményeim: Szarvas, Lovas Világtalálkozó, vagy 6-700 ló – Ákom-Bákommal elhoztuk a legszebb kancának járó nagy serleget. Hódmezővásárhely, tenyészmenbíráló: az én ménem

„a hétből a nyolcadik”. Budapest, Aréna: olyan hideg, hó, jég, hogy a szokott sofőröm autója szétfagyott, egy volt kamionos világjáró úgymond kalandvagyból vitt föl, a mélygarázsban a feketém bokszának ponyvafalán túl ment a forgalom, de maga a bemutató és hogy benne vagyunk, az maga a csoda. Megint Vásárhely: abba az istállóba állhatok a lovaimmal, ahol főiskolásként lovagoltam. (Az embernek a „Mit akarsz te itt?” helyett jobban esik a „De jó, hogy eljöttetek!”)

Az átrendeződések nem teszik megkerülhetővé új problémamegoldások keresését és találását.

Szeretnénk teret adni a köz-eljövőben azon doktorandusz-hallgatóknak, akik a fajtánkkal küllemi, teljesítményvizsgálati összefüggések szempontjából foglalkoznak. ■

22 Illem, kanca saját teljesítmény vizsgán (1983) Fotó: Csikvári Mónika

és későbbi fia: 3132 Furioso X-2 Illem (lovasa Komjáthy Sára) Fotó: Komjáthy család archívuma

